

O'ZBEKISTONDA JISMONIY TARBIYA SOHASI BO'YICHA KADRLAR TAYYORLASH

SamISI "Jismoniy madaniyat" kafedrasini mudiri J.B.Axtamov

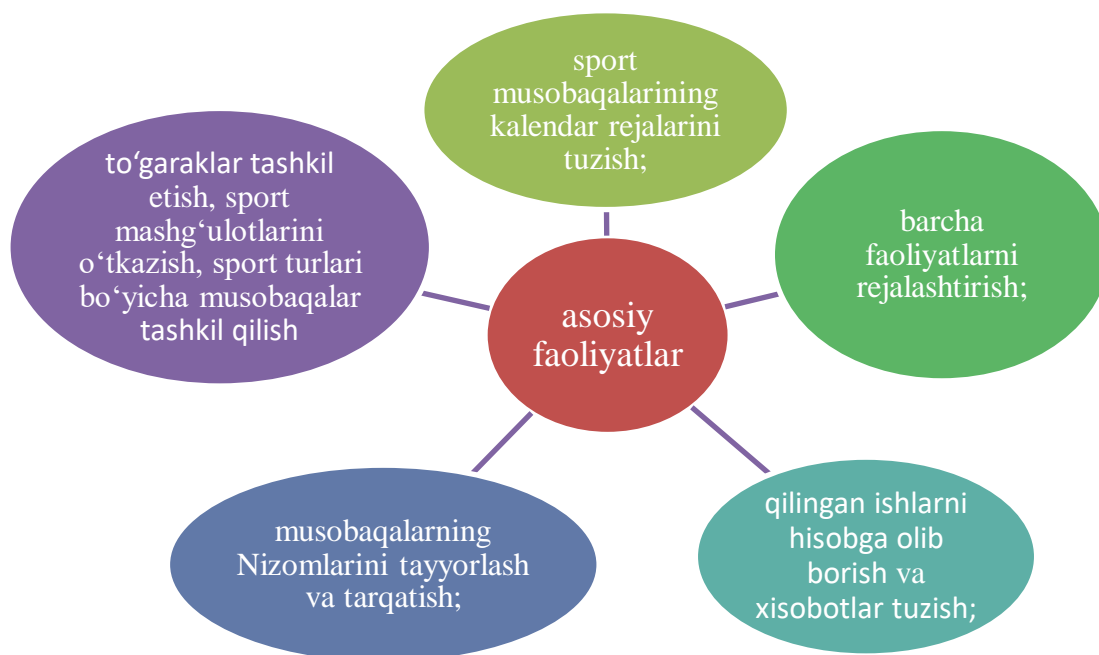
O'zbekiston mustaqillikni qo'lga kiritishi barcha sohalar kabi jismoniy madaniyat va sportni rivojlantirishda barcha imkoniyatlar yaratildi. Respublikada jismoniy madaniyat va sport harakatini tashkil qilish hamda boshqarish vazifalari O'zbekiston Respublikasi Davlat jismoniy tarbiya va sport qo'mitasi (Respublika sport qo'mitasi) zimmasiga yuklatilgan. Uning ishlariga ko'maklashuvchi va bevosita nazorat qilib boruvchi Davlat organi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi hisoblanadi. Respublika Oliy Majlis tarkibida Fan, Madaniyat, sog'liqni saqlash va sport bo'yicha maxsus komissiya tashkil yetilgan. Bu komissiya jismoniy madaniyat va sport ishlarining tashkil qilinishi, u bilan bog'liq bo'lgan qonuniy xujjatlarni tayyorlab Oliy majlisga taqdim etadi. Zarur bo'lganda Respublika davlat sport qo'mitasi va boshqa davlat organlarining jismoniy madaniyat va sport sohasidagi axborotlari, hisobotlarini muhokama qilib, qarorlar chiqaradi.

Respublikada ishlab chiqarish tarmoqlari, ta'lim-tarbiya, sog'liqni saqlash, madaniyat va boshqa sohalar keng tarmoqlidir. Ularning turlari va vazifalariga asosan turli sport jamiyatlari va uyushmalari tashkil etilgan. Ular o'z sohalarini bo'yicha jismoniy madaniyat va sport harakatini boshqarib boradi. Ular asosan Respublika kasaba uyushmalarining Jismoniy madaniyat-sport jamiyati ("O'zbekiston" deb nomlangan edi), "Dinamo" (ichki ishlar xodimlari), "Yoshlik" (maktab o'quvchilari), "Talaba" (oliy o'quv yurtlari), Markaziy harbiy sport klubi (MHSK), mudofaaga ko'maklashuvchi "Vatanparvar" tashkilotlari hisoblanadi. Ularning tarkibida esa turli xil sport klublar ("Traktor", "To'qimachi", "Paxtakor", "Navbaxor", "Kimyogar", "Lochin" va h.k.) tashkil etilib, ular o'z jamoalarida, shuningdek bir qancha sport turlari bo'yicha jamoalarni boshqarishda faoliyat ko'rsatmoqda.

Respublika davlat sport qo'mitasi, Respublika sport jamiyatlari va ularning viloyatlar, tuman-shaharlardagi tarmoqlari hamda boshlang'ich jismoniy madaniyat jamoalarida (sport klublar) asosiy faoliyatlar quyidagi yo'nalishlarda olib boriladi, ya'ni (chizma):

Aholini jismoniy madaniyat va sport bilan shug'ullanishga jalbetishda quyidagita dbirlardan maqsadli foydalanilmoqda, ya'ni:

- sport inshootlarini kengaytirish, zarur jixozlar va asbob-uskunalar bilan ta'minlash;
- mutaxassis kadrlar tayyorlash va ularning malakalarini oshirish;
- bolalar va o'smirlar sport maktablarini ko'paytirish, ularga iqtidorli bolalarni jalb etish, yetuk sportchilar tayyorlash hamda ularni Respublika va jahon sport musobaqalariga tayyorlash;
- jismoniy tarbiya, sport, sayohat (turizm) va xalq milliy o'yinlarini targ'ibot qilish, bunda ommaviy axborot vositalari, teleradio, ko'rgazmali

- vositalar, zamonaviy texnikalardan keng foydalanish va boshqalar shular jumlasidandir.

Yuqorida bayon etilgan yo'nalishlarning ba'zi sohalarida erishilayotgan yutuqlar, tajribalardan namunalar keltirish mumkin. 1992 yil 14 yanvarda Oliy majlisda "Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida" qonun qabul qilindi. Xalqaro sport musobaqalari va jahondagi ilg'or tajribalarga tayanilgan holda bu qonun 2000 yil may oyida oliy majlisda yangi taxrirda yana qabul qilindi.

Bu qonunda jismoniy madaniyat va sport harakatiga rahbarlik qiluvchi davlat va jamoat idoralari, ularning vazifalari, burchlari, huquqlari mazmun topgan. Fuqarolar va sportchilarning jismoniy tarbiya, sport, sayohatlar, xalq milliy o'yinlari va boshqa mashg'ulotlar bilan shug'ullanishlariga kafolatlar berildi.

Ye'tirof yetish lozimki, Respublikada jismoniy madaniyat va sportni rivojlantirishda Prezidentimiz va Respublika hukumati alohida g'amxo'rlik qilib bormoqda. Buning dalili sifatida Respublikada futbolni rivojlantirish (1993,1996), Kurash (1998) va boshqa sport turlarini halqaro sport maydonlariga olib chiqish masalalri bilan bog'liq qator qarorlar qabul qilinganligi ko'rsatishning o'zi kifoyadir. Ayniqsa, 1999 yil 27 mayda «O'zbekistonda jismoniy tarbiya va sportni yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi qarori muhim ahamiyatga egadir. Shu asosda «Alpomish» va «Barchinoy» maxsus testlari majmui ishlab chiqildi va amalda joriy etildi (2000 yil. 1 mart). Oliy o'quv yurtlari talabalarining Respublika «Talaba» sport uyushmasi ta'sis etildi (2001 yil. 30 mart).

Yana bir muhim tomoni shundaki, O'zbekiston sportining kelajagi va uning ravnaqini ta'minlash yo'lida juda muhim tadbir amalga oshirilmoqda. 2002 yil 24 oktyabrda Respublika Prezidenti «O'zbekiston bolalar sportini rivojlantirish jamg'armasini tuzish to'g'risida» Farmon e'lon qilindi va shu yil 30 oktyabrda O'zRVM maxsus qaror qabul qildi. Unda ta'kidlanishicha «Bolalar sport jamg'armasi» barcha viloyatlar va hududlarda tashkil qilinishi, unda sport qo'mitalar, sport jamiyatlari faol ishtirok etishi, shuningdek Respublika Oliy ta'lim vazirligi, xalq ta'limi vazirligi, turli davlat idoralari, jamoat tashkilotlari, ayniqsa

Kasaba uyushmalari bevosita amaliy yordam berishlari uqdirilgan. Bu o'z navbatida barcha joylardagi bolalar va o'smirlar sport maktablari, sport internat-maktablari, Olimpiya o'rinbosarlari sport maktablari va umum-ta'lim o'rta maktablardagi sport to'garaklarining ish faoliyatini jonlantirish, ularning sifat ko'rsatkichlarini ta'minlashda xizmat qilishi muqarrardir.